

Koopkracht van 65-plussers 2012-2013

Berekeningen Prinsjesdag 2012

In opdracht van de ouderenbonden
Unie KBO, PCOB en NVOG

Nibud, september 2012

Koopkracht van 65-plussers 2012-2013

Berekeningen Prinsjesdag 2012

In opdracht van de ouderenbonden
Unie KBO, PCOB en NVOG

Nibud, september 2012

Inhoud

INLEIDING	4
OVERZICHT KOOPKRACHTMUTATIES	5
HUISHOUDENS MET EXTRA ZORGKOSTEN	8
HUISHOUDENS JONGER DAN 65 JAAR	9
BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN VOOR 65-PLUSERS VOOR 2013	10
INKOMSTEN	10
BELASTINGTARIEVEN EN HEFFINGSKORTINGEN	10
PRIJZEN	10
TOESLAGEN.....	11
(BIJZONDERE) BIJSTAND	11
CHRONISCH ZIEKEN EN GEHANDICAPTEN	11
BIJLAGE 1: MUTATIES IN DE INKOMSTEN EN UITGAVEN	12
BIJLAGE 2. SPECIFICATIE ZORGVRAAG.....	14

Inleiding

Het Nibud heeft in opdracht van de ouderenbonden Unie KBO, PCOB en NVOG net als in voorgaande jaren ook dit jaar de veranderingen in de koopkracht van ouderen berekend. Zoals gebruikelijk worden de zogenaamde koopkrachtplaatjes weergegeven als veranderingen in de inkomsten en uitgaven. De koopkrachtmutatie per huishouden wordt weergegeven als een totaalbedrag per maand en als een percentage van het netto besteedbaar inkomen.

De koopkrachtmutatie laat de verandering van de inkomsten en uitgaven zien van jaar op jaar van huishoudens waarbij behalve de gemiddelde verandering in het inkomen, het bruto-nettotraject en de inflatie niets verandert. Daarom hebben we het hierbij over statische koopkrachtmutaties. De voorbeeldhuishoudens zijn zodanig gekozen dat deze herkenbaar zijn voor wat betreft samenstelling en inkomen.

De voorbeeldhuishoudens zijn vastgesteld in 2002 en herijkt in 2008. Het inkomen wordt sinds 2008 aangepast met de gemiddelde loonstijging en indexatie van de pensioenen. Hierbij wordt telkens uitgegaan van de meest recente cijfers. Het kan dus voorkomen dat het inkomen van de voorbeeldsituaties in dit rapport afwijkt van het inkomen van de voorbeeldsituaties in een eerdere rapportage. De ontwikkeling van de pensioenen is immers aangepast met de werkelijke gemiddelde pensioenstijging, waar eerder werd uitgegaan van een verwachte indexatie.

In dit document worden de koopkrachtontwikkelingen voor een aantal voorbeeldhuishoudens voor de jaren 2012-2013 weergegeven. Eerst wordt op de volgende pagina een overzicht gegeven van de koopkrachtmutaties van alle voorbeeldhuishoudens. Vervolgens worden de belangrijkste veranderingen besproken. Ten slotte worden de veranderingen in de inkomsten en uitgaven van alle voorbeeldhuishoudens weergegeven.

Overzicht koopkrachtmutaties

De koopkrachtmutaties staan samengevat in onderstaande tabel. Hieruit valt bijvoorbeeld af te lezen dat een alleenstaande met een AOW-uitkering er in 2013 0,7 procent op vooruit gaat ten opzichte van 2012. Dit is 9 euro per maand.

Tabel 1. Koopkrachtmutaties 2012-2013, september 2012

huishouden		koopkrachtmutatie (%)		euro's per maand
1	Alleenstaande 65+, AOW + 0	↑	0,7%	€ 9
3	Alleenstaande 65+, AOW + 1507	↓	-0,2%	€ -3
4	Alleenstaande 65+, AOW + 2512	↓	-0,5%	€ -7
5	Alleenstaande 65+, AOW (lijfrente) + 2500	↓	-0,5%	€ -7
6	Alleenstaande 65+, AOW + 5024	↓	-1,1%	€ -16
7	Alleenstaande 65+, AOW (lijfrente) + 5000	↓	-1,0%	€ -15
8	Alleenstaande 65+, AOW + 10048	↓	-2,7%	€ -47
9	Alleenstaande 65+, AOW + 15072	↓	-3,5%	€ -71
10	Alleenstaande 65+, AOW + 20096	↓	-3,6%	€ -84
11	Alleenstaande 65+, AOW + 30144	↓	-4,0%	€ -106
12	Alleenstaande 65+, AOW + 40192	↓	-4,0%	€ -126
13	Alleenstaande 65+, AOW + 50240	↓	-3,9%	€ -140
14	Alleenstaande 65+, AOW + 60288	↓	-3,8%	€ -151
15	Alleenstaande 65+, AOW + 75360	↓	-3,7%	€ -167
16	Echtpaar 65+, AOW + 0 en AOW + 0	↑	1,0%	€ 19
17	Echtpaar 65+, AOW + 2512 en AOW + 0	↓	-0,4%	€ -8
18	Echtpaar 65+, AOW + 5024 en AOW + 0	↓	-1,2%	€ -25
19	Echtpaar 65+, AOW + 10048 en AOW + 0	↓	-2,7%	€ -61
20	Echtpaar 65+, AOW + 20096 en AOW + 0	↓	-3,9%	€ -109
21	Echtpaar 65+, AOW + 30144 en AOW + 0	↓	-4,0%	€ -130
22	Echtpaar 65+, AOW + 40192 en AOW + 0	↓	-3,7%	€ -134
23	Echtpaar 65+, AOW + 50240 en AOW + 0	↓	-3,7%	€ -153
24	Echtpaar 65+, AOW + 60288 en AOW + 0	↓	-3,6%	€ -164
25	Echtpaar 65+, AOW + 75360 en AOW + 0	↓	-3,5%	€ -180
26	Echtpaar 65+, AOW + 20096 en AOW + 5024	↓	-4,7%	€ -149
27	Echtpaar 65+, AOW + 30144 en AOW + 7536	↓	-4,3%	€ -160
28	Echtpaar 65+, AOW + 40192 en AOW + 10048	↓	-4,3%	€ -186
29	Echtpaar 65+, AOW + 50240 en AOW + 12560	↓	-4,3%	€ -211
30	Echtpaar 65+, AOW + 60288 en AOW + 15072	↓	-4,1%	€ -227
31	Echtpaar 65+, AOW + 75360 en AOW + 18840	↓	-4,0%	€ -251

Behalve de huishoudens met alleen een AOW-uitkering is de koopkrachtmutatie voor alle huishoudens negatief.

Voor huishoudens met alleen een AOW-uitkering is de koopkrachtmutatie licht positief. De stijging van de AOW, de lagere inkomensafhankelijke zorgpremie en de verhoging van de MKOB (de toeslag op de AOW) zorgen er voor dat de verhoging van het tarief van de eerste schijf ruim

opgevangen kunnen worden. De verhoging van de zorgtoeslag is groter dan de verhoging van het eigen risico. Deze verhoging van het eigen risico kan daarmee ook opgevangen worden.

Voor huishoudens met een aanvullend pensioen ligt dit duidelijk anders. Dat komt vooral doordat de aanvullende pensioenen gemiddeld genomen gekort worden. Daarnaast moet er een hogere inkomensafhankelijke ziektekostenpremie over het aanvullend pensioen betaald worden.

Het voordeel van een hogere zorgtoeslag, dat huishoudens met alleen AOW hebben, is minder voor huishoudens met een aanvullend pensioen. De zorgtoeslag wordt scherper afgebouwd naarmate het inkomen hoger wordt. Vanaf een inkomen van AOW+10.000 krijgt men in 2013 minder zorgtoeslag dan in 2012.

Er wordt vanuit gegaan dat de aanvullende pensioenen gemiddeld genomen gekort worden met 0,75 procent. In de praktijk zijn er veel pensioenfondsen waarbij niet gekort gaat worden. En de pensioenfondsen die wel gaan korten zullen wellicht een hoger kortingspercentage hanteren. Vanzelfsprekend daalt de koopkracht harder bij een hoger kortingspercentage. Bij een kortingspercentage van bijvoorbeeld 3 procent daalt de koopkracht bij een aanvullend pensioen van 10.000 euro met 3,3 procent. Voor de hoogste inkomens daalt de koopkracht dan met een extra 2 procent ten opzichte van de cijfers uit tabel 1.

Als we wat uitgebreider kijken naar de veranderingen in de inkomsten en uitgaven dan zien we het volgende:

Veranderingen in de inkomsten en uitgaven van een alleenstaande met een AOW-uitkering

Netto AOW-uitkering	€ 17	
Zorgtoeslag	€ 23	
Totaal inkomen (A)	<u> </u>	€ 40
Premies ziektekostenverzekeringen	€ 3	
Verplicht eigen risico	€ 5	
Overige uitgaven	€ 23	
Totaal uitgaven (B)	<u> </u>	€ 31
Saldo inkomsten min uitgaven (C= A-B)	€ 9	
Netto besteedbaar inkomen 2012 (D)	€ 1.284	
Koopkrachtmutatie (D / C)		0,7%

De netto AOW-uitkering stijgt met 17 euro per maand. De zorgtoeslag met 23 euro. In totaal stijgen de netto inkomsten met 40 euro. De premies voor de ziektekostenverzekeringen stijgen met 3 euro per maand. Het gemiddelde verplichte eigen risico met 5 euro¹ en de overige uitgaven met 23 euro. In totaal stijgen de uitgaven met 31 euro per maand. Het saldo van de inkomsten min de uitgaven bedraagt 9 euro per maand. Ten opzichte van het netto besteedbare inkomen van 2012 bedraagt de koopkrachtmutatie daarmee 0,7 procent.

¹ We gaan er in de berekeningen vanuit dat de voorbeeldhuishoudens zonder extra zorgkosten in 2013 een gemiddeld verplicht eigen risico kwijt zijn van 199 euro (135 euro in 2012). De voorbeelden met extra zorgkosten zijn in 2013 het volledige verplichte eigen risico kwijt van 350 euro (220 euro in 2012) en hebben in 2013 recht op de compensatie van het eigen risico van 94 euro (85 euro in 2012).

De veranderingen in de inkomsten en uitgaven van de overige huishoudens staan in bijlage 1.

Huishoudens met extra zorgkosten

De berekeningen zijn ook uitgevoerd voor het geval de huishoudens extra zorgkosten hebben (zie tabel 2). Deze kosten zijn in 2003 in opdracht van de gezamenlijke ouderenbonden vastgesteld en als volgt gespecificeerd (zie voor een uitgebreide specificatie van de zorgvraag en zorgkosten bijlage 2):

- 3 uur huishoudelijke verzorging per week
- 4 uur persoonlijke verzorging per week
- Glutenvrij en lactosebeperkt dieet
- Extra vervoerskosten
- Extra kleding en beddengoed

Tabel 2. Koopkrachtmutaties huishoudens met zorgvraag 2012-2013, september 2012

huishouden		koopkrachtmutatie (%)		euro's per maand
1	Alleenstaande 65+, AOW + 0	↑	0,5%	€ 7
2	Alleenstaande 65+, AOW + 1507	↓	-0,4%	€ -5
3	Alleenstaande 65+, AOW + 2512	↓	-0,7%	€ -11
4	Alleenstaande 65+, AOW (lijfrente) + 2500	↓	-0,6%	€ -9
5	Alleenstaande 65+, AOW + 5024	↓	-1,3%	€ -20
6	Alleenstaande 65+, AOW (lijfrente) + 5000	↓	-1,2%	€ -18
7	Alleenstaande 65+, AOW + 10048	↓	-2,8%	€ -50
8	Alleenstaande 65+, AOW + 15072	↓	-3,6%	€ -74
9	Alleenstaande 65+, AOW + 20096	↓	-3,9%	€ -89
10	Alleenstaande 65+, AOW + 30144	↓	-4,1%	€ -111
11	Alleenstaande 65+, AOW + 40192	↓	-4,2%	€ -131
12	Alleenstaande 65+, AOW + 50240	↓	-4,3%	€ -152
13	Alleenstaande 65+, AOW + 60288	↓	-4,1%	€ -163
14	Alleenstaande 65+, AOW + 75360	↓	-3,9%	€ -179
15	Echtpaar 65+, AOW + 0 en AOW + 0	↑	0,6%	€ 11
16	Echtpaar 65+, AOW + 2512 en AOW + 0	↓	-0,8%	€ -15
17	Echtpaar 65+, AOW + 5024 en AOW + 0	↓	-1,5%	€ -32
18	Echtpaar 65+, AOW + 10048 en AOW + 0	↓	-3,2%	€ -72
19	Echtpaar 65+, AOW + 20096 en AOW + 0	↓	-4,2%	€ -119
20	Echtpaar 65+, AOW + 30144 en AOW + 0	↓	-4,4%	€ -141
21	Echtpaar 65+, AOW + 40192 en AOW + 0	↓	-4,0%	€ -145
22	Echtpaar 65+, AOW + 50240 en AOW + 0	↓	-4,2%	€ -171
23	Echtpaar 65+, AOW + 60288 en AOW + 0	↓	-4,0%	€ -182
24	Echtpaar 65+, AOW + 75360 en AOW + 0	↓	-3,9%	€ -198
25	Echtpaar 65+, AOW + 20096 en AOW + 5024	↓	-5,1%	€ -160
26	Echtpaar 65+, AOW + 30144 en AOW + 7536	↓	-4,6%	€ -171
27	Echtpaar 65+, AOW + 40192 en AOW + 10048	↓	-4,7%	€ -204
28	Echtpaar 65+, AOW + 50240 en AOW + 12560	↓	-4,6%	€ -228
29	Echtpaar 65+, AOW + 60288 en AOW + 15072	↓	-4,5%	€ -245
30	Echtpaar 65+, AOW + 75360 en AOW + 18840	↓	-4,3%	€ -269

De voorbeeldhuishoudens met een laag inkomen gaan er met extra zorgkosten minder op vooruit of meer op achteruit dan zonder extra zorgkosten. Door de verhoging van het belastingtarief in de eerste schijf stijgt de aftrek van de specifieke zorgkosten. Dit voordeel wordt echter teniet gedaan door de verhoging van het verplichte eigen risico van 220 naar 350 euro. Bij een hoger inkomen daalt de koopkracht harder dan voor de huishoudens zonder extra zorgkosten. Voor hen komen de gespecificeerde zorgkosten niet boven de drempel uit en zij merken dat de eigen bijdrage voor de Wmo/AWBZ iets stijgt.

Huishoudens jonger dan 65 jaar

In tabel 3 staan de koopkrachtmutaties weergegeven voor een aantal voorbeeldhuishoudens jonger dan 65 jaar.

Tabel 3. Koopkrachtmutaties huishoudens jonger dan 65 jaar 2012-2013, september 2012

huishouden	koopkrachtmutatie (%)	euro's per maand
Alleenstaande, bijstandsuitkering	↓ -1,2%	€ -14
Paar zonder kinderen, bijstand	↓ -1,3%	€ -21
Paar met kinderen, alleenverdiener, modaal inkomen (€ 33,000)	↓ -0,4%	€ -9
Paar met kinderen, alleenverdiener, 2xmodaal inkomen (€ 66,000)	↓ -0,3%	€ -12

Huishoudens met een bijstandsuitkering gaan er meer dan 1 procent in koopkracht op achteruit. Dit komt doordat de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting sinds vorig jaar ook voor de bijstandsuitkering wordt afgebouwd. En daarnaast daalt de bijstandsuitkering door koppeling met het minimumloon en de verhoging van het belastingtarief in de eerste schijf. Werkenden met een modaal inkomen gaan er volgend jaar iets op achteruit.

Belangrijkste wijzigingen voor 65-plussers voor 2013

Wijzigingen op basis van de begroting van Prinsjesdag 2012.

Inkomsten

- De AOW, inclusief de MKOB (Mogelijkheid Koopkrachttegemoeetkoming Oudere Belastingplichtigen), wordt met 175 euro per jaar verhoogd voor alleenstandenden en 111 euro per jaar voor paren.
- Gemiddeld genomen zullen de pensioenen volgend jaar gekort worden met 0,75%.
- De AOW gaat in 2013 1 maand later in. Per 1 april 2012 is ingegaan dat er pas AOW-recht is op de verjaardag, niet op de 1e van de maand, waarin iemand 65 wordt. Dit is in de berekeningen niet meegenomen.
- De doorwerkbonus (extra belastingkorting voor werkenden van 62 jaar en ouder) wordt afgeschaft. Dit is in de berekeningen niet meegenomen.

Belastingtarieven en heffingskortingen

- De inkomensafhankelijke premie voor de zorgverzekering verdwijnt van de loonstrook in het kader van de Wet Uniformering Loonbegrip, waardoor het belastbaar inkomen daalt. Hierdoor zou ook de inkomstenbelasting dalen, maar door de verhoging van het cumulatieve tarief van de eerste schijf van 33,1% naar 37,0% is dit niet geval.
- Voor 65-plussers wordt het cumulatieve tarief in de eerste schijf verhoogd van 15,2% naar 19,1%.
- Gepensioneerden betalen de premie zelf en worden hierdoor geconfronteerd met hogere belastingen. Daarom zijn diverse heffingskortingen verhoogd. Het percentage van de inkomensafhankelijke ziektekosten over de AOW wordt gelijk gesteld aan die voor het aanvullend pensioen (5,65%). Dit is een verlaging voor de AOW (was 7,1%) en een verhoging voor het aanvullend pensioen (was 5,0%).
- De algemene heffingskorting gaat omhoog van 934 euro naar 1.034 euro.
- De ouderenkorting wordt verhoogd met 70 euro per jaar. Boven het drempelinkomen voor de ouderenkorting krijgt men recht op 150 euro per jaar.

Prijzen

- De prijzen zullen naar verwachting volgend jaar met 2% stijgen. Hierin is de door de overheid opgelegde BTW-verhoging van 19% naar 21% die per 1 oktober 2012 ingaat verrekend.
- De premie voor de basisverzekering is geen onderdeel van de inflatie. Naar verwachting stijgt de premie voor de basisverzekering met 3 euro per maand tot gemiddeld 107 euro per maand.
- Het maximale eigen risico stijgt van 220 naar 350 euro jaar. De gemiddelde betaling aan eigen risico stijgt met 5 euro per maand. De compensatie voor het verplichte eigen risico stijgt 9 euro in 2013.

Toeslagen

- De zorgtoeslag wordt voor lage inkomens verhoogd en gaat voor hogere inkomens naar beneden.
- Er gaat een vermogenstoets gelden voor de zorgtoeslag van 80.000 euro boven het vrijgestelde vermogen in box 3.
- Voor woningen met een huur boven de kortingsgrens wordt de huurtoeslag extra verlaagd.

(Bijzondere) bijstand

- De bijstand wordt niet meer volledig geïndexeerd door het beperken van de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting.
- Door de koppeling van de bijstandsuitkering aan het minimumloon en de vereenvoudiging van het loonbegrip, daalt de bijstandsuitkering. Doordat echter de maximale zorgtoeslag wordt verhoogd, stijgt het netto besteedbare inkomen van bijstandsgerechtigden.

Chronisch zieken en gehandicapten

- De Wtcg-tegemoetkomingen worden niet verhoogd voor de inflatie.
- Ondanks dat het verplichte eigen risico stijgt, wordt de compensatie eigen risico (CER) niet veel verhoogd. Deze stijgt van 85 naar 94 euro. Doordat de maximale zorgtoeslag stijgt, wordt het koopkrachtverlies gedempt.
- In het pakket van de basisverzekering worden enige onderdelen geschrapt. Het gaat hierbij om:
  - Opnemen Stoppen met Roken programma
  - Opnemen vergoedingen dieetadvisering voor onder de 18
  - Beperkingen IVF-pogingen
  - Schrappen vergoeding voor rollator en andere eenvoudige hulpmiddelen
  - Invoeren eigen bijdrage van 7.50 euro per dag ziekenhuis
  - Eigen bijdrage van 25% voor hoortoestellenPer saldo wordt het pakket kleiner. Mogelijk gaat dit naar aanvullende verzekeringen. Het gemiddelde bedrag van deze maatregelen wordt geschat op ongeveer 2 euro per jaar.
- Er komen tegemoetkomingen voor huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum voor het betalen van de eigen bijdrage voor tweedelijns-GGZ. Dit scheelt ca. 100-200 euro per jaar.
- Huishoudens met hogere vermogens moeten een hogere eigen bijdrage voor de AWBZ gaan betalen. De bijtelling van inkomen uit vermogen gaat van 4% naar 12%.

Bijlage 1: Mutaties in de inkomsten en uitgaven

In onderstaande tabel staan de koopkrachtmutaties weergegeven waarbij een uitsplitsing is gemaakt naar de veranderingen in de inkomsten en de uitgaven van de voorbeeldhuishoudens. Af te lezen valt dat voor een alleenstaande met alleen een AOW-uitkering het netto inkomen stijgt met 17 euro per maand. De zorgtoeslag stijgt met 23 euro, waardoor het netto besteedbare inkomen toeneemt met 40 euro. De uitgaven stijgen in totaal met 31 euro per maand. Dat is 3 euro voor de premies ziektekostenverzekering, 5 euro voor het gemiddelde eigen risico en 23 euro voor de overige uitgaven.

nummer	huishouden	netto inkomen	zorgtoeslag	huurtoeslag	totaal inkomen	ziektekost en premies	verplicht			totaal uitgaven	inkomsten	
							eigen risico	eigen bijdrage Wmo	overige uitgaven		min uitgaven	koopkracht mutatie
1	Alleenstaande 65+, AOW + 0	€ 17	€ 23	€ 0	€ 40	€ 3	€ 5	€ 0	€ 23	€ 31	€ 9	↑ 0,7%
2	Alleenstaande 65+, AOW + 1507	€ 7	€ 23	€ 0	€ 31	€ 3	€ 5	€ 0	€ 25	€ 33	€ -3	↓ -0,2%
3	Alleenstaande 65+, AOW + 2512	€ 3	€ 23	€ 1	€ 27	€ 3	€ 5	€ 0	€ 26	€ 34	€ -7	↓ -0,5%
4	Alleenstaande 65+, AOW (lijfrente) + 2500	€ 4	€ 23	€ 1	€ 28	€ 3	€ 5	€ 0	€ 26	€ 34	€ -7	↓ -0,5%
5	Alleenstaande 65+, AOW + 5024	€ -8	€ 23	€ 5	€ 20	€ 3	€ 5	€ 0	€ 28	€ 36	€ -16	↓ -1,1%
6	Alleenstaande 65+, AOW (lijfrente) + 5000	€ -5	€ 23	€ 3	€ 21	€ 3	€ 5	€ 0	€ 28	€ 36	€ -15	↓ -1,0%
7	Alleenstaande 65+, AOW + 10048	€ -11	€ 4	€ 0	€ -7	€ 3	€ 5	€ 0	€ 32	€ 40	€ -47	↓ -2,7%
8	Alleenstaande 65+, AOW + 15072	€ -16	€ -9	€ 0	€ -25	€ 3	€ 5	€ 0	€ 37	€ 46	€ -71	↓ -3,5%
9	Alleenstaande 65+, AOW + 20096	€ -25	€ -8	€ 0	€ -33	€ 3	€ 5	€ 0	€ 43	€ 51	€ -84	↓ -3,6%
10	Alleenstaande 65+, AOW + 30144	€ -48	€ 0	€ 0	€ -48	€ 3	€ 5	€ 0	€ 50	€ 58	€ -106	↓ -4,0%
11	Alleenstaande 65+, AOW + 40192	€ -59	€ 0	€ 0	€ -59	€ 3	€ 5	€ 0	€ 59	€ 67	€ -126	↓ -4,0%
12	Alleenstaande 65+, AOW + 50240	€ -65	€ 0	€ 0	€ -65	€ 3	€ 5	€ 0	€ 67	€ 75	€ -140	↓ -3,9%
13	Alleenstaande 65+, AOW + 60288	€ -68	€ 0	€ 0	€ -68	€ 3	€ 5	€ 0	€ 75	€ 83	€ -151	↓ -3,8%
14	Alleenstaande 65+, AOW + 75360	€ -73	€ 0	€ 0	€ -73	€ 3	€ 5	€ 0	€ 86	€ 95	€ -167	↓ -3,7%
15	Echtpaar 65+, AOW + 0 en AOW + 0	€ 32	€ 34	€ 0	€ 66	€ 6	€ 11	€ 0	€ 31	€ 47	€ 19	↑ 1,0%
16	Echtpaar 65+, AOW + 2512 en AOW + 0	€ 20	€ 23	€ 0	€ 43	€ 6	€ 11	€ 0	€ 34	€ 51	€ -8	↓ -0,4%
17	Echtpaar 65+, AOW + 5024 en AOW + 0	€ 9	€ 16	€ 2	€ 27	€ 6	€ 11	€ 0	€ 36	€ 53	€ -25	↓ -1,2%
18	Echtpaar 65+, AOW + 10048 en AOW + 0	€ -7	€ 2	€ 0	€ -5	€ 6	€ 11	€ 0	€ 40	€ 57	€ -61	↓ -2,7%
19	Echtpaar 65+, AOW + 20096 en AOW + 0	€ -17	€ -25	€ 0	€ -42	€ 6	€ 11	€ 0	€ 51	€ 67	€ -109	↓ -3,9%
20	Echtpaar 65+, AOW + 30144 en AOW + 0	€ -42	€ -13	€ 0	€ -55	€ 6	€ 11	€ 0	€ 58	€ 75	€ -130	↓ -4,0%
21	Echtpaar 65+, AOW + 40192 en AOW + 0	€ -51	€ 0	€ 0	€ -51	€ 6	€ 11	€ 0	€ 67	€ 83	€ -134	↓ -3,7%
22	Echtpaar 65+, AOW + 50240 en AOW + 0	€ -61	€ 0	€ 0	€ -61	€ 6	€ 11	€ 0	€ 76	€ 92	€ -153	↓ -3,7%
23	Echtpaar 65+, AOW + 60288 en AOW + 0	€ -64	€ 0	€ 0	€ -64	€ 6	€ 11	€ 0	€ 83	€ 100	€ -164	↓ -3,6%
24	Echtpaar 65+, AOW + 75360 en AOW + 0	€ -69	€ 0	€ 0	€ -69	€ 6	€ 11	€ 0	€ 95	€ 111	€ -180	↓ -3,5%
25	Echtpaar 65+, AOW + 20096 en AOW + 5024	€ -40	€ -36	€ 0	€ -75	€ 6	€ 11	€ 0	€ 57	€ 74	€ -149	↓ -4,7%
26	Echtpaar 65+, AOW + 30144 en AOW + 7536	€ -75	€ 0	€ 0	€ -75	€ 6	€ 11	€ 0	€ 68	€ 85	€ -160	↓ -4,3%
27	Echtpaar 65+, AOW + 40192 en AOW + 10048	€ -90	€ 0	€ 0	€ -90	€ 6	€ 11	€ 0	€ 80	€ 96	€ -186	↓ -4,3%
28	Echtpaar 65+, AOW + 50240 en AOW + 12560	€ -103	€ 0	€ 0	€ -103	€ 6	€ 11	€ 0	€ 92	€ 108	€ -211	↓ -4,3%
29	Echtpaar 65+, AOW + 60288 en AOW + 15072	€ -108	€ 0	€ 0	€ -108	€ 6	€ 11	€ 0	€ 102	€ 119	€ -227	↓ -4,1%
30	Echtpaar 65+, AOW + 75360 en AOW + 18840	€ -116	€ 0	€ 0	€ -116	€ 6	€ 11	€ 0	€ 118	€ 135	€ -251	↓ -4,0%

Opmerking: door afronding kunnen de optellingen afwijken

Mutaties in inkomsten en uitgaven van de huishoudens met extra zorgkosten

nummer	huishouden	netto inkomen	zorgtoeslag	huurtoeslag	totaal inkomen	ziektekost enpremies	verplicht	eigen	overige uitgaven	totaal uitgaven	inkomsten	
							eigen risico	bijdrage Wmo			min uitgaven	koopkracht mutatie
1	Alleenstaande 65+, AOW + 0	€ 20	€ 23	€ 0	€ 43	€ 3	€ 10	€ 0	€ 23	€ 37	€ 7	↑ 0,5%
2	Alleenstaande 65+, AOW + 1507	€ 10	€ 23	€ 0	€ 33	€ 3	€ 10	€ 0	€ 25	€ 39	€ -5	↓ -0,4%
3	Alleenstaande 65+, AOW + 2512	€ 6	€ 23	€ 0	€ 29	€ 3	€ 10	€ 0	€ 26	€ 40	€ -11	↓ -0,7%
4	Alleenstaande 65+, AOW (lijfrente) + 2500	€ 7	€ 23	€ 0	€ 30	€ 3	€ 10	€ 0	€ 26	€ 40	€ -9	↓ -0,6%
5	Alleenstaande 65+, AOW + 5024	€ -5	€ 23	€ 4	€ 22	€ 3	€ 10	€ 0	€ 28	€ 41	€ -20	↓ -1,3%
6	Alleenstaande 65+, AOW (lijfrente) + 5000	€ -3	€ 23	€ 3	€ 23	€ 3	€ 10	€ 0	€ 28	€ 41	€ -18	↓ -1,2%
7	Alleenstaande 65+, AOW + 10048	€ -11	€ 6	€ 0	€ -5	€ 3	€ 10	€ 0	€ 32	€ 45	€ -50	↓ -2,8%
8	Alleenstaande 65+, AOW + 15072	€ -16	€ -8	€ 0	€ -23	€ 3	€ 10	€ 0	€ 37	€ 51	€ -74	↓ -3,6%
9	Alleenstaande 65+, AOW + 20096	€ -25	€ -8	€ 0	€ -33	€ 3	€ 10	€ 0	€ 43	€ 56	€ -89	↓ -3,9%
10	Alleenstaande 65+, AOW + 30144	€ -48	€ 0	€ 0	€ -48	€ 3	€ 10	€ 0	€ 50	€ 63	€ -111	↓ -4,1%
11	Alleenstaande 65+, AOW + 40192	€ -59	€ 0	€ 0	€ -59	€ 3	€ 10	€ 0	€ 59	€ 72	€ -131	↓ -4,2%
12	Alleenstaande 65+, AOW + 50240	€ -65	€ 0	€ 0	€ -65	€ 3	€ 10	€ 7	€ 67	€ 87	€ -152	↓ -4,3%
13	Alleenstaande 65+, AOW + 60288	€ -68	€ 0	€ 0	€ -68	€ 3	€ 10	€ 7	€ 75	€ 95	€ -163	↓ -4,1%
14	Alleenstaande 65+, AOW + 75360	€ -73	€ 0	€ 0	€ -73	€ 3	€ 10	€ 7	€ 86	€ 107	€ -179	↓ -3,9%
15	Echtpaar 65+, AOW + 0 en AOW + 0	€ 34	€ 35	€ 0	€ 70	€ 6	€ 21	€ 1	€ 31	€ 58	€ 11	↑ 0,6%
16	Echtpaar 65+, AOW + 2512 en AOW + 0	€ 22	€ 24	€ 0	€ 47	€ 6	€ 21	€ 1	€ 34	€ 62	€ -15	↓ -0,8%
17	Echtpaar 65+, AOW + 5024 en AOW + 0	€ 11	€ 17	€ 2	€ 31	€ 6	€ 21	€ 0	€ 36	€ 63	€ -32	↓ -1,5%
18	Echtpaar 65+, AOW + 10048 en AOW + 0	€ -9	€ 4	€ 0	€ -5	€ 6	€ 21	€ 0	€ 40	€ 67	€ -72	↓ -3,2%
19	Echtpaar 65+, AOW + 20096 en AOW + 0	€ -17	€ -25	€ 0	€ -42	€ 6	€ 21	€ 0	€ 51	€ 78	€ -119	↓ -4,2%
20	Echtpaar 65+, AOW + 30144 en AOW + 0	€ -42	€ -13	€ 0	€ -55	€ 6	€ 21	€ 0	€ 58	€ 85	€ -141	↓ -4,4%
21	Echtpaar 65+, AOW + 40192 en AOW + 0	€ -51	€ 0	€ 0	€ -51	€ 6	€ 21	€ 0	€ 67	€ 94	€ -145	↓ -4,0%
22	Echtpaar 65+, AOW + 50240 en AOW + 0	€ -61	€ 0	€ 0	€ -61	€ 6	€ 21	€ 7	€ 76	€ 110	€ -171	↓ -4,2%
23	Echtpaar 65+, AOW + 60288 en AOW + 0	€ -64	€ 0	€ 0	€ -64	€ 6	€ 21	€ 7	€ 83	€ 118	€ -182	↓ -4,0%
24	Echtpaar 65+, AOW + 75360 en AOW + 0	€ -69	€ 0	€ 0	€ -69	€ 6	€ 21	€ 7	€ 95	€ 129	€ -198	↓ -3,9%
25	Echtpaar 65+, AOW + 20096 en AOW + 5024	€ -40	€ -36	€ 0	€ -75	€ 6	€ 21	€ 0	€ 57	€ 84	€ -160	↓ -5,1%
26	Echtpaar 65+, AOW + 30144 en AOW + 7536	€ -75	€ 0	€ 0	€ -75	€ 6	€ 21	€ 0	€ 68	€ 95	€ -171	↓ -4,6%
27	Echtpaar 65+, AOW + 40192 en AOW + 10048	€ -90	€ 0	€ 0	€ -90	€ 6	€ 21	€ 7	€ 80	€ 114	€ -204	↓ -4,7%
28	Echtpaar 65+, AOW + 50240 en AOW + 12560	€ -103	€ 0	€ 0	€ -103	€ 6	€ 21	€ 7	€ 92	€ 126	€ -228	↓ -4,6%
29	Echtpaar 65+, AOW + 60288 en AOW + 15072	€ -108	€ 0	€ 0	€ -108	€ 6	€ 21	€ 7	€ 102	€ 136	€ -245	↓ -4,5%
30	Echtpaar 65+, AOW + 75360 en AOW + 18840	€ -116	€ 0	€ 0	€ -116	€ 6	€ 21	€ 7	€ 118	€ 152	€ -269	↓ -4,3%

Opmerking: door afronding kunnen de optellingen afwijken

Bijlage 2. Specificatie zorgvraag

Specificatie zorgvraag

Voor de voorbeelden met een zorgvraag wordt aangesloten bij de eerdere koopkrachtberekeningen. Al in de koopkrachtberekeningen die het Nibud in 2001 voor de ouderenbonden heeft uitgevoerd werd rekening gehouden met buitengewone uitgaven in verband met zorg. In het onderzoek uit 2004 onder tien gemeenten in opdracht van de gezamenlijke ouderenbonden ("Gulden Regels. Onderzoek naar gemeentelijke inkomensondersteuning aan 65-plussers", Nibud, 2004), is de zorgvraag voor het eerst uitgebreider beschreven. Deze specificatie is toen samen met de ouderenbonden opgesteld. Ook in het rapport "Koopkracht van 65-plussers 2008-2010" is er gerekend met deze zorgvraag. De zorgvraag is als volgt uitgewerkt:

- Dagbehandeling / fysiotherapie
- Natriumbeperkt dieet
- Bril
- Gehoorapparaat
- Rollator
- Een medicijn dat door (aanvullend) ziekenfonds vergoed wordt.
- Lichte vorm van incontinentie
- Maakt gebruik van tafeltje-dek-je
- 3 uur huishoudelijke verzorging per week
- 4 uur persoonlijke verzorging per week
- Personenalarmering
- Gebruik belbus/collectief vervoer
- Woningaanpassing (drempels weg, verhoogde wc)

Gekozen bedragen

- Dieetkosten: € 1.400,- (forfaitair bedrag)
- Vervoerskosten: € 150,- (2008)
- Extra kleding en beddengoed: € 300,- (2008)
- Eigen bijdrage Wmo/AWBZ (berekend)